

Márton és Marci

(Visszaemlékezés)

Irtó: Deréki Antal

Ma is úgy van, mint volt régen. A magyar katona vitézségét, bátorságát, halállal dacoló elszántságát ma is éppen úgy bámulja, csodálja és magasztalja az egész világ, mint azokban a vérzivataros napokban, amelyekben Kossuth Lajos és Petőfi Sándor lángszózata az önvédelmi harcra lobbantotta az egész nemzetet. Ma is éppen úgy akadnak apák, akik a haza védelmében alig felserdült fiaik oldalán harcolnak, mint a dicső magyar szabadságharc legvéresebb napjaiban.

Ezek közé tartozott a régi Nemzeti Színháznak két nagyszerű művésze, Lendvay Márton és fia Lendvay Marci, akik együttesen vették ki részüket az áldozatokból. Róluk szól ez a megható történet, amelyet érdemesnek tartottunk az utókor számára megörökíteni.

Az 1849. év május hó huszadikáról huszonegyedikére virradó éjjelen, Budavára ellen általános rohamot rendeltek el, miután már a magyar tüzerek útjei alkalmas részeket hasítottak a Krisztinaváros felől eső várfalakon.

A 42. honvédszászlóalj a bécsi kapu irányában nyomult a vár felé. Ez a derék, bátor zászlóalj már több csatában kitüntette magát és ez alkalommal is nemes lelkesedéssel és rendíthetetlen bátorsággal indult a táborig. A zenekar harsogó hangjai mellett kitűzött célja felé.

A fegyvertelen zenekar, a vár alján egy ház védelme alatt hátramaradt és onnan harsogtatta folytonosan lelkesítő zenéjét: Rákóczi buzdító, tüzes indulóját és Vörösmarty magasztos szózatát. Azonban a zenekar fiatal bombardonistája hirtelen kilépett a sorból és határozottan kijelentette, hogy ő nem marad gyáván, tétlenül a ház mögött, hanem bajtársával együtt részt akar venni a várfok megostromlásában.

Neki is indult a honvédekkel és melléjük csatlakozva folytonosan fújta a bombardonját tele tüdővel, úgy, hogy majd megszakadt bele.

A lelkesedéstől felhevült honvédek «Eljen a haza!» rivalgással néhány perc alatt a meredek várfalon termettek, legelől a vakmerő fiatalok, akik hihetetlen gyorsasággal három hosszú létrát támasztottak a falaknak. A balról levő létrán egy Farkas nevű, nagyváradi, fiatal honvédtiszt mászott legelől, a jobboldalin Festetics gróf vadászszázados, a középsőn pedig a fiatal Lendvay Marci kuszott elsőnek felfelé. Másodiknak Szemes hadnagy követte, aki valamelyik vidéki plébániáról csapott fel közhonvédek és hasztalanul kinálták meg a tiszti ranggal, mert mindaddig el nem fogadta, amíg erre a haretéren érdemeket nem szerzett. A háború végéig hűségesen szolgálta hazáját, a zászlóaljnál becézó szeretetben részesítették, tisztársai mind gyengéd barátai vonzalmat tanúsítottak iránta és ennek jelekül általában mindig «szent atya» néven szólították.

A középső létrán tehát, — mint említettük — Szemes «szent atya» volt a második, a harmadik pedig a hős bombardonista, aki ezalatt is, amíg a nyaktörő létrán fölfelé mászott, bele-bele bődített az öreg trombitásába.

Mikor a létrán megindultak, a gyermek kedélyű, örökké jókedvű fiatal Lendvay Marci néha hátrafordult és tréfásan buzdította az utána következő Szemes hadnagyot:

— No, szent atyám, most vezess bennünket a mennyországba, mert olyan magasra törekszünk, hogy talán nemsokára fel is érünk!

— Bizzál a jó Istenben, fiam!... áldásom veled... csak előre bátran a hazáért és a szabadságért! — válaszolta kenetteljesen Szemes, aki jóval idősebb volt, mint fiatal, hevesvérű társai.

Azonban alig hangzottak el buzdító szavai, mikor a létra hirtelen megbillent alattuk és mindnyájan a mélységbe zuhantak, úgy, hogy némelyik közülök fel sem kelt többet. Lendvay Marci és Szemes sértetlen maradtak, talpraugrottak és szívós macacssággal ismét felfelé másztak a várfalnak támasztott létrán és Marci élcelődve ezt az észrevételt tette:

— Szent atyám, ne lefelé, hanem felfelé igyekezzünk a mennyországba! — mire Szemes megszokott, nyugodt hangján tovább biztatta:

— Nem olyan könnyű ám a mennyországba jutni, fiam, meg is kell azt érdemelni!

A létra alján álló honvédek mint fiatal oroszlanok kapaszkodtak és rohantak fel a fokain. Az üvöltő golyók zápora, a gránátok pattogása, a várfalról rájuk zuduló tüzetés nem tudta lelohasztani lelkesedésüket.

A bombardonista most is harmadik volt a létrán, de — fájdalom — sokáig nem lelkesíthette bajtársait, mert egy gyilkos gránát leszakította fejét, hangszere kiesett megdermedt kezéből, ő maga pedig hangtalanul zuhant le a mélységbe.